

ירמיהו כב

1. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קלט עמוד א

תניא, רבי יוסי בן אלישע אומר: אם ראית דור שצרות רבות באות עליו - צא ובדוק בדייני ישראל. שכל פורענות שבאה לעולם לא באה אלא בשביל דייני ישראל, שנאמר (מיכה ג) שמעו נא זאת ראשי בית יעקב וקציני בית ישראל המתעבים משפט ואת כל הישרה יעקשו בנה ציון בדמים וירושלים בעולה ראשיה בשחד ישפטו וכהניה במחיר יורו ונביאייה בכסף יקסמו ועל ה' ישענו וגו' רשעים הן, אלא שתלו בטחונם במי שאמר והיה העולם. לפיכך מביא הקדוש ברוך הוא עליהן שלש פורעניות כנגד שלש עבירות שבידם. שנאמר (מיכה ג) לכן בגללכם ציון שדה תחרש וירושלים עיין תהיה והר הבית לבמות יער. ואין הקדוש ברוך הוא משרה שכינתו על ישראל עד שיכלו שופטים ושוטרים רעים מישראל, שנאמר (ישעיהו א) ואשיבה ידי עליך ואצרך כבר סגיד, ואסירה כל בדיליך ואשיבה שפטיך כבראשונה ויעצרך כבתחלה.

2. מהר"ל חידושי אגדות שם

עד שיכלו שופטים מישראל. פי' כי [עול] מעט שהוא אצל הדיין הוא דבר קשה, ומפני שאין הדור זוכה שיהיו בזמן הזה דייני אמת כאשר ראוי, אין השכינה חוזרת לישראל אא"כ יכלו דייני ישראל הראשונים ואז ראוי שתשרה שכינה בישראל. כי השכינה תולה בדין ודבר זה ידוע לחכמים ונבונים, כי השכינה תולה בדין בדיינים, כי לכך היו סנהדרין אצל מזבח, וכת' (תהלי' פ"ב) אלקים נצב בעדת אל בקרב אלקים ישפט, וכל ג' דיינים שכינה ביניהם, ולפיכך אין הקב"ה משרה שכינתו אלא אם כן בטלו דיינים:

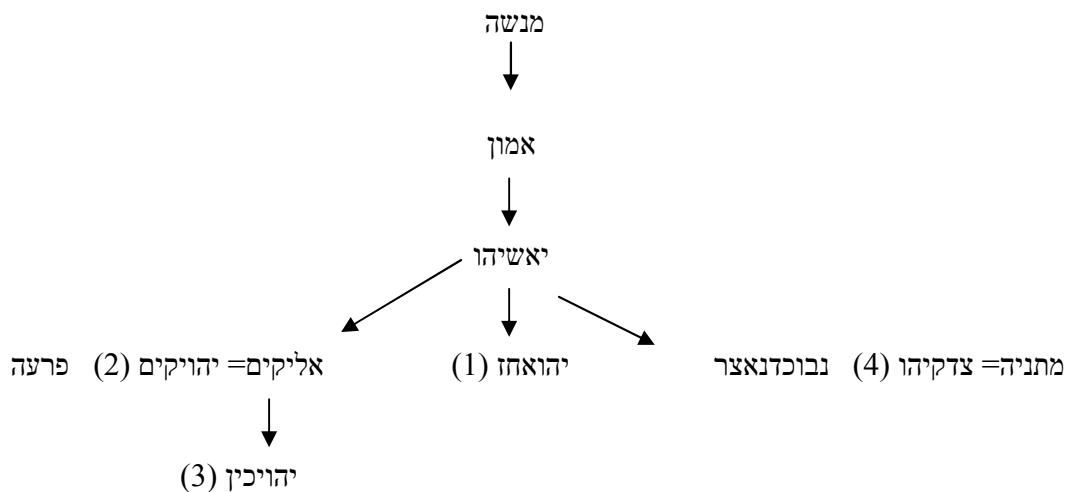
3. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף ל עמוד ב

אשר יעשון - זו לפנים משורת הדין. אמר מר: (אשר) ילכו - זה ביקור חולים, היינו גמילות חסדים! - לא נצרכה אלא לבן גילו. דאמר מר: בן גילו נוטל אחד מששים בחליו, ואפילו הכי מבעי ליה למיזל לגביה. בה - זו קבורה. היינו גמילות חסדים! - לא נצרכה אלא לזקן ואינו לפי כבודו. אשר יעשון - זו לפנים משורת הדין. דאמר רבי יוחנן: לא חרבה ירושלים אלא על שדנו בה דין תורה. - אלא דיני דמגיזתא לדיינו? - אלא אימא: שהעמידו דיניהם על דין תורה, ולא עבדו לפנים משורת הדין.

4. רד"ק ירמיהו פרק כב

(1) כי כה אמר ה' - גלעד אתה הלבנון - אמר על בית מלך יהודה שהוא ראש ממלכת ישראל אתה היית לי כמו גלעד כי גלעד עיר אחת בעבר הירדן וכל הארץ היא ארץ סיחון ועוג וכל הבשן הית' נקראת על שמה ארץ הגלעד כי היא ראש להם וכן היית אתה לי ראש ממלכת ישראל כי ציון וירושלם ראש לכל ארץ ישראל וכן היית ראש הלבנון שנקרא גם כן ארץ ישראל בשם הלבנון כמו שאמר ההר הטוב הזה והלבנון ועתה אשיתך מדבר ואשית הערים אשר סביבותיך כאילו לא נושבו:

. 5

6. ספרי עקב יא, יז

ואומר ירמיה כב אל תבכו למת ואל תגודו לו בכו בכה להולך כי לא ישוב עוד וראה את ארץ מולדתו. זה יהויקים מלך יהודה מה נאמר בו קבורת חמור יקבר סחוב והשלך מהלא' לשערי ירושל' בכו בכה להולך זה יהויכין מלך יהודה מה נאמר בו ושינה את בגדי כלאו. נמצינו למדים שנבלת יהויקים מלך יהודה שהיתה מושלכת לחורב ביום ולקרח בלילה חביבה מחייו של יהויכין מלך יהודה שהיה כסאו מעל כל המלכים ואוכל ושותה בטרקלין של מלכים.

7. רש"י

(ו) אל תזכו למת – ליהויקים שימות לפני השער כשיסחצוהו להגלותו. זכו להולך – ליהויכין וללדקיהו אמור מעתה חציבה מיתתו של יהויקים שנאמר בו ונבלתו תהיה מושלכת לחורב זיוס ולקרח זלילה (ירמיה לו) מחייו של יהויכין שנאמר בו וארוחתו ארוחת תמיד וגו' (ירמיה נב):

8. דברי הימים א' פרק ג'

(טו) וּבְנֵי יִאֲשִׁיָּהוּ הַבְּכוֹר יוֹחָנָן הַשֵּׁנִי יְהוֹיָקִים הַשְּׁלִישִׁי צְדָקְיָהוּ הָרְבִיעִי שְׁלוֹם:

9. מלבי"ם

(י) אל תבכו למת - לדעתי שלום בן יאשיה הרביעי (דה"א ג') שלא נודע מה נעשה בו, בעת שהוליד את יהויקים בבבלה ומת בשער לדעת חז"ל. הגלה את שלום לבבל כדי שלא יחלוק על מלכות צדקיה, ועז"א שלא יבכו על יהויקים שמת רק על שלום ההולך עתה לגלות כי לא ישוב עוד:

10. רש"י

(יא) אל שלום – הוא לדקיהו וכך נקרא (דברי הימים א ג) והרביעי שלום וקראו רביעי למלכות זבני יאשיהו שזתחלה מלך יהואחז ואח"כ יהויקים ואחריו יהויכין ואחריו לדקיהו. אשכ ילא – ואע"פ שלא ילא עדיין מתנבא עליו כאלו ילא:

11. רד"ק

(יא) כי כה אמר ה' אל שלום בן יאשיהו - שלום הוא יהויכין ושני שמות היו לו ואע"פ שהיה בן בנו בני בנינים הרי הם כבנים לפי שאמר בכו בכו להולך פירש מי הוא ההולך והוא לא שב עדין משגלה ומת בבבל ורז"ל פירשו כי שלום הוא צדקיהו והחכם רבי אברהם בן עזרא פירש כי שלום הוא יהואחז כי במצרים מת וכבר בארתי כל זה הענין בספר מלכים ובספר דברי הימים:

12. רד"ק

(טו) אביך הלא אכל ושתה ועשה משפט וצדקה - כלומר איני תופש אותך בהנאותיך אם היית עושה משפט וצדקה כי אביך יאשיהו אכל ושתה כדרך המלכים ונהנה בטובתו וכיון שעשה משפט וצדקה אז טוב לו והיה בטוב כל ימיו אבל אתה נהנה בטובת העולם הזה בדרך רעה שבניניך שאתה נהנה בהם אינם ביושר ובמשפט כי אם בעשק וכן מאכלך ומשקך ושאר הנאותיך הם בחמס כמו שאמר כי אין עינך ולבך כי אם על בצעך וגו' ויש אומרים כי יהויקים היה מתענה תמיד והיה סבור כי התעניות היו תשלום מעשיו הרעים לפיכך אמר לו אביך הלא אכל ושתה ועשה משפט וצדקה וי"ת האת תדמי למהוי כמלכא קדמאה ר"ל כדוד שהיה המלך הראשון ואתה לפי שאתה מזרעו אתה חושב להיות כמוהו אין זה כי דוד עשה משפט וצדקה וקרא דוד ארז כי היה כארז בלבנון:

13. רש"י

(טו) אביך – יאשיהו שהתנהג צענוה הלל אכל ושתה וראה טוב כל ימי חייו:

14. רד"ק

(יט) קבורת חמור - ר"ל כמו שהחמור לא יקבר כן לא יקבר הוא כי מה והדומים לו: